

VLAD ȚEPEȘ – CAVALER AL CRUCIADEI TÂRZII (1456-1462)

Andrei Marian Calinic

„Dacă vom ajunge, ferească Dumnezeu, la un sfârșit rău și va pieri țărișoara noastră, ... , aceasta va fi spre paguba creștinătății întregi”, scria Vlad Țepeș în 1462 regelui Matei Corvin. Cuvintele lui au fost îndreptățite.

1. Obținerea domniei

Fiu legitim a lui Vlad Dracul (numit astfel după ordinul cruciat al Dragonului în care a fost admis de Sigismund de Luxemburg în 1431), Vlad Țepeș s-a născut fie la Nurenberg fie la Sighișoara. Vlad a locuit la Sighișoara, unde tatăl său avea o casă ce se păstrează și azi. A avut o tinerețe zbuclumată, a ajuns ostatic la turci cu intermitențe împreună cu fratele său Radu cel Frumos. A urmat o scurtă și primă domnie în octombrie-noiembrie 1448, după care se refugiază în Moldova (1448-1451), unde era înrudit după mamă cu Alexandru cel Bun și prin intermediul lui Bogdan al II-lea s-a împăcat cu lancu de Hunedoara. După moartea lui Bogdan al II-lea a ajuns în Transilvania sub protecția lui lancu, fiind pretendent la tronul Țării Românești după 1452. Profitând de împrejurările externe favorabile și de sprijinul unei părți a nobilimii transilvănene, Vlad Țepeș a reușit să ocupe tronul Țării Românești în vara anului 1456 (înainte de 20 august, când Vladislav al II-lea a fost ucis).¹

2. Politica internă

„Omul acesta a prefăcut cu totul...Dacia”, afirma istoricul bizantin Laonic Chalcocondil, punct de vedere confirmat și de scrisoarea lui Vlad Țepeș către brașoveni, în care își exprima crezul într-o domnie autoritară, expresie a puternicei sale personalități.

Executând încă de la începutul domniei o seamă de boieri, era limpede că dorea să întărească puterea centrală pe baza unui regim de teroare în slujba justiției.

După Chalcocondil, *„pentru a-și întări domnia pare să fi ucis în puțin timp ca la douăzeci de mii de bărbați, femei și copil cu ajutorul unei gărzii personale nedespărțită de dânsul și răsplătită cu „banii și averea și cu toată bunăstarea și situația celor uciși”*. Istoricul bizantin explica însă faptul că toate cruzimile voievodului aveau o rațiune de stat: urmărea *„gândul să se lepede de*

---

¹ **Constantin Razachevici**, *Vlad Țepeș - cronologie, bibliografie*, în „Revista de istorie”, Tom XXIX (1976), nr. 11, p. 1745-1746;

împărat, adică de sultan.”²

Concepția sa politică era împărtășită în scrisoarea către brașoveni unde afirma: „când un domn este puternic și tare, poate face pace cum vrea, dar când este fără putere, unul mai tare va veni asupra lui și va face cu el ce va pofti.”³

Pedepsele domnului, foarte severe, se îndreptau împotriva celor vinovați, indiferent de poziția lor socială (boier, preot, călugăr sau om de rând), chiar dacă „aveau mare bogăție nu se puteau răscumpăra de la moarte”. Măsurile luate împotriva cerșetorilor se încadrau de fapt în rândul măsurilor de același fel, luate și de alți regi europeni ce doreau să instaureze ordinea și cinstea în țările lor. Legenda cupei de aur lăsată în drum, cât și cea a pedepsirii negustorului necinstit, etc. nu sunt simple povești ale epocii, ci exprimă unele măsuri firești de asanare morală tipic medievală. “Deci, Vlad Țepeș s-a făcut vestit prin asprime, dar și prin dorința de a restaura ordinea și cinstea în țară stârpind hoția.

Din punct de vedere militar, ca și bunicul său Mircea, a folosit „oastea cea mare” alcătuită din „popor” în împrejurări excepționale, cum ar fi campania din 1462. Domnul a simțit nevoia organizării unei „gărzi personale”, credincioasă și recompensată, fiind formată din mercenari. Aceasta n-a putut juca un rol foarte important în armata sa datorită posibilităților sale materiale reduse, căci era formată mai ales din slugi domnești care, asigurau și mijlocul de a administra țara în timp de pace. Vlad Țepeș a introdus instituția „vitejilor” prin care pedestrașii ce se distingeau în luptă erau trecuți în categoria călăreților a sporit numărul oștenilor ce depindeau direct de domn și a introdus o disciplină severă în armată, pedepsind cu duritate orice abatere de la dispozițiile sale. Chalcocondil remarca faptul că Mehmed ar fi rostit cu admirație că Țepeș „știe să se folosească de domnia și supușii lui” și mai spunea că „un astfel de bărbat, care face astfel de isprăvi ar fi vrednic de mai mult.”⁵

Pentru a-și impune voința și politica, Vlad Țepeș a introdus o pedeapsă ce a impresionat pe contemporani, dar și pe urmași și anume, tragerea în țeapă, prin care urmărea să impună virtutea, să îndepărteze viciul, mijloace și țeluri, care i-au conferit o aură ce nu se mai întâlnește la nici un alt domnitor. A dispus reconstrucția Curții domnești din București, care devenea noua reședință a Țării Românești (20 septembrie 1459).

3. Relațiile cu orașele săsești din Transilvania și cu Ungaria

Vlad Țepeș a acționat dur împotriva negustorilor sibieni și brașoveni, care susțineau alți pretendenți la tronul Țării Românești, pe Vlad Călugărul (sibienii) și pe Dan al III-lea (brașovenii). Ca urmare, Vlad Țepeș a acționat în sprijinul negustorilor autohtoni, solicitând ca pe teritoriul transilvan aceștia să se bucure de aceleași drepturi ca și negustorii sibieni și brașoveni pe teritoriul Țării Românești, luând măsuri represive împotriva negustorilor sași.

² L. Chalcocondil, *Expuneri istorice*, Ed. Academiei, 1958, p. 283;

³ Hurmuzachi, XV/1, p. 46;

⁴ Mihai Oproiu, Constantin Manolescu, *Stampe târgoviștene*, Ed. Demiurg, 1996, p. 55;

⁵ L. Chalcocondil, op. cit, p. 289;

Deci, Vlad Țepeș a reînnoit „vechiul așezământ acordat de Mircea cel Bătrân negustorilor transilvăneni luând măsuri. La aceasta se adăugau noi articole care prevedeau ca „*de acum încolo scala ce a fost să nu mai fie nicăieri în țara domniei mele*”, să se vândă și să se cumpere, fără scală. Aceasta însemna că acorda drept de „scală” târgurilor din Țara Românească (obligația negustorilor aflați în trecere să vândă cu preemțiune mărfurile lor negustorilor autohtoni). Țepeș lovea în preponderența negustorilor sași în favoarea negustorilor săi.

Sașii, fiind supuși ai regelui Matei Corvin, au fost sprijiniți de acesta. În consecință aspră a fost și represiunea lui Țepeș în Țara Bârsei, care a fost incendiată și jefuită, mulți locuitori fiind trași în țepă. Acțiunea a avut drept rezultat încheierea unei înțelegeri în octombrie 1460, prin care șcaunele săsești și secuiești îi promiteau un ajutor împotriva turcilor de 4000 de ostași,⁶ ajutor însă care nu i-a fost trimis la nevoie.

Povestirile săsești care au pus accentul deosebit pe cruzimea domnitorului i-au creat ulterior acea aureolă sângeroasă, ignorând însă cauzele reale ale conflictului.

4. Luptele cu turcii

În prima parte a domniei, Vlad Țepeș a respectat înțelegerile anterioare ale țării cu Poarta și s-a achitat de principala obligație către aceasta, birul în sumă de 10.000 de galbeni anual. Domnul a rupt relațiile cu Poarta numai după ce împrejurările externe i-au părut favorabile.

Conciliul desfășurat la Mantova în 1459, organizat din inițiativa papei Pius al II-lea pe numele lui de umanist (Eneas Silvius Piccolomini, 1458 – 1464) propunea organizarea unei noi cruciade, la care urmau să participe forțe ale Ungariei, Veneției, Poloniei, albanezii conduși de Scanderberg, conducerea acestora fiind asumată de Matei Corvin, ce urma să participe cu 40.000 de oameni.

În anul 1459, papa proclamă cruciada prin bula „*Vocavit nos Pius*”.

Vlad Țepeș refuza în 1459 să mai plătească tributul, fapt care a determinat încercarea sultanului de a-l îndepărta pe Vlad Țepeș printr-un vicleșug. Hamza, bei de Nicopole și Catabolinos aveau misiunea de a-l atrage într-o cursă, dar au sfârșit prin a fi trași în țepă în apropierea Târgoviștei.⁷

În vara anului 1462, Țara Românească este atacată de o oaste sultanală. Evenimentul este extraordinar deoarece însuși sultanul Mahomed al II – lea Cuceritorul participă la expediție. Sunt rare expedițiile sultanale în Țara Românească, majoritatea expedițiilor fiind conduse de viziri.

A urmat apoi o campanie fulgerătoare la sudul Dunării, începută prin cucerirea Giurgiului și incendierea unor localități ca Oblucița, Novoselo, Turtucaia, Rahova și Nicopole, iar slujbașii acestora au fost decapitați. Orșova și Turnu, puncte aflate sub control otoman pe malul românesc au fost distruse și „*mulți creștini i-a mânat și i-a așezat în țara sa*”.⁸

⁶ ****Politica externă a României. Dicționar cronologic*, Ed. Enciclopedică, București, 1986, p. 32;

⁷ L. Chalcocondil, op. cit, p. 283-284;

⁸ N. Iorga, *Scrisori de boieri, scrisori de domni*, Văleni de Munte, 1932, p. 165-167;

La 11 ianuarie 1462, Vlad Țepeș îl informa pe Matei Corvin că au fost uciși 23.884 de turci, ale căror capete au fost numărare, fără a fi socotite și altele ale celor care au fost arși prin case „număr pe care nu-i știu pentru că au pierit foarte mulți”.

Domnul Țării Românești preciza, în scrisoarea sa din 11 februarie 1462 către regele Matei Corvin, că a încălcat pacea cu turcii, dar a făcut-o „pentru păstrarea întregii creștinătății” și arăta că „dacă vom ajunge, ferească Dumnezeu, la un sfârșit rău și va pieri țărișoara noastră, aceasta, nici măria ta nu vei avea folos și înlesnire de așa ceva, pentru că va fi spre paguba creștinătății întregi”. Aceste cuvinte îl arată pe Țepeș a fi singurul cavaler al cruciadei târzii proclamată de papalitate în 1458. Scrisoarea n-a avut ecoul scontat și Vlad Țepeș s-a văzut singur în fața intervenției otomane când, în primăvara anului 1462, sultanul s-a îndreptat spre Dunăre pentru a pedepsi cutezanța sa, aducând cu sine și un pretendent la tron, pe fratele lui Vlad, Radu cel Frumos. Fără nici un sprijin extern, Vlad Țepeș a aplicat tactica străveche a pământului pârjolit, a trimis în regiunile adăpostite bătrânii, femeile și copiii, chemând sub arme pe toți bărbații și tinerii de la 12 ani în sus, după cum mărturisea Ducas.⁹

Înaintarea otomană s-a desfășurat atât pe mare cât și pe uscat. Flota turcească a pătruns pe Dunăre, prilej cu care a încercat cucerirea Chilieii, iar armata de pe uscat a trecut Dunărea pe la Turnu Măgurele, unde cu toată străduința sa Vlad Țepeș nu i-a putut opri. Înaintarea armatei otomane era încetinită de permanente hărțuiri și multe lipsuri. „Deși voievodul român avea o oaste mică și pretutindeni eram cu mare grijă și ne îngropam în fiecare noapte în șanțuri, ...nu puteam fi singuri”, mărturisea ienicerul turc de origine sârbă Constantin Mihajlovic.

Drumul spre Târgoviște a fost străbătut într-o căldură copleșitoare: „arșița soarelui era așa de puternică, încât pe veșmintele de zale ale gaziilor se putea face chebap”. Peste tot întâlneau sate arse, fântâni otrăvite, lanuri secerate înainte de vreme, pășuni arse, iar în stânga și în dreapta drumului se ascundeau primejdiile. Fără să dea piept cu dușmanul, Vlad Țepeș a hotărât să-i dea lovitura de grație, acționând cu o armă psihologică, demoralizarea. Învățând din experiența Belgradului, unde turcii s-au retras după rănirea gravă a sultanului, Vlad Țepeș a organizat faimosul atac în noaptea de 16-17 iunie 1462, atac despre care pomenesc toate izvoarele relative la campania din 1462. Viza uciderea sultanului. Pătrunzând la lumina torțelor în tabăra turcească a atacat din greșeală însă cortul marilor viziri Mahmud și Iase. Sultanul a părăsit pe ascuns tabăra, luând-o la fugă în mod rușinos. Scopul a fost atins, căci potrivit surselor din apropierea sultanului „în acea noapte acesta a pierdut orice încredere în privința armatei sale” și „s-a grăbit să se întoarcă pe unde venise”, dând ordin de retragere.

În apropierea Târgoviștei a descoperit „un spectacol îngrozitor”, un „peisaj psihologic”, o pădure enormă de țepi, unde erau înfipte cadavre de turci intrate în putrefacție, unde ciorile și vulturii își făcuseră cuiburi. La cele văzute

⁹ M. Ducas. *Istoria turco-bizantină*, Ed. V. Grecu, p. 432;

„turcii s-au înspăimântat foarte”, sultanul recunoscând că „nu poate să ia țara unui bărbat care face lucruri așa mari” și care „ar fi vrednic de mai mult”.¹⁰ Toate izvoarele mărturisesc despre retragerea precipitată a sultanului „cu mari pierderi și cu rușinea de ar fi dat dosul.”¹¹ În retragerea precipitată turcii au fost hărțuiți permanent de români, în ciuda unor „manifestări de veselie”, care trebuiau să lase impresia că sultanul „s-a întors victorios”.

Sultanul eșuează și la Chilia, unde trimite pe aliatul său, Ștefan cel Mare domnul Moldovei să cucerească cetatea, dar acesta a fost biruit și rănit la Chilia de Vlad Țepeș fiind silit și el să se retragă. După acest eșec, armata sultanală se retrage spre casă prin Dobrogea.

Pentru sultan campania este un eșec, deoarece nu a reușit înlăturarea lui Vlad Țepeș, nu a transformat Țara Românească în pašalâc, nu a putut cuceri Chilia, care alături de Belgrad, constituia unul din cei doi stâlpi dunăreni care opreau înaintarea otomanilor către centrul Europei.

Nu începe îndoială că în crâncena confruntare dintre români și oastea lui Mohamed al II-lea, în 1462, victoria a fost a românilor. Se dovedea pentru a doua oară că un sultan - unul dintre cei mai mari - deși conduce personal trupele, nu poate să cucerească teritoriul Țării Românești. Rațiuni de politică generală, abil folosite de români în condițiile eroice lor demonstrații militare făceau, și în 1462 ca și în 1476, să se contureze la orizont confruntări politice și militare pe care stăpânii Constantinopolului doreau să le evite, chiar cu riscul unor vădite înfrângeri.¹²

Vlad Țepeș lasă astfel moștenire un exemplu, mai viu și mai răsunător chiar decât bătălia de la Rovine: că „invincibila” armată otomană nu poate schimba statutul Țării Românești. De unde și gloria meritată a faptelor sale de-a lungul și de-a latul Europei. Glorificarea domnului român a fost binemeritată căci el s-a arătat a fi singurul cavaler al cruciadei târzii.

Nici un alt monarh al Europei nu a ridicat spada pentru a veni în ajutorul lui Vlad Țepeș. El a rămas deosebit în istorie căci acțiunea de cavaler al cruciadei târzii a reușit să mențină Dunărea ca hotar între lumea creștină și cea musulmană. Este poate, fapta lui Vlad Țepeș care face ca domnia lui să atingă atunci apogeul.

---

¹⁰ L. Chalcocondil, op. cit, p. 289;

¹¹ *** *Călători străini despre Țările Române*, vol. I, p. 444.

¹² A se vedea **Florin Constantiniu**, *O istorie sinceră a poporului român*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1999, pp. 97 – 100.

BIBLIOGRAFIE

1. *** *Călători străini despre Țările Române*, vol. I, publicat sub coordonarea Mariei Holban București, 1966,
2. *** *Politica externă a României. Dicționar cronologic*, Ed. Enciclopedică, București, 1986,
3. **CHALCOCONDIL L.**, *Expuneri istorice*. vol.II, sec.12-15, Ed. Academiei, București, 1958,
4. **OPROIU, Mihai**, *Istoria medie a românilor*. sec. VIII – XI. Ed Transversal, Târgoviște , 2006.
5. **OPROIU Mihai, MANOLESCU Constantin**, *Stampe târgoviștene*, Ed. Demiurg, 1996,
6. **CONSTANTINIU, Florin**, *O istorie sinceră a poporului român*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1999,
7. **M. DUCAS**, *Istoria turco-bizantină*, Ed. V. Grecu, București, 1964,
8. **GIURESCU, C. Constantin și GIURESCU, C. Dinu**, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Ed Albatros. București, 1971,
9. **IORGA Nicolae**, *Scrisori de boieri, scrisori de domni*, Văleni de Munte. 1932,
10. **RAZACHEVICI Constantin**, *Vlad Țepeș - cronologie, bibliografie*, în „Revista de istorie”. Tom XXIX (1976), nr. 11,
11. **ZAMFIRESCU, Dan**, *Istorie și cultură*, Ed. Roza Vânturilor, București. 2003,
12. **STOICESCU, Nicolae**, *Vlad Țepeș*, București 1976,
13. **ANDREESCU, Ștefan**, *Vlad Țepeș Dracula*, Ediția I, Editura Minerva București, 1976,
14. **VERGATTI, Radu Ștefan (Ciobanu)**, *Pe urmele lui Vlad Țepeș*, București, 1978,
15. Idem, *Vlad Țepeș Dracula*, Editura Meridiane, București, 1976,
16. **FLORESCU, Radu and Mc. NALLY T. Raymond**, *A Biography of Vlad the Impaler, 1431-1476*, New York 1973,
17. Idem, *Dracula Prince of Many Faces, His Life and His Times*. Ed. Little Brown and Company, New York, 1989.